

KRACHTIGE STEDEN, KRACHTIGE REGIO'S

Aanbod van de G32 voor de Tweede-Kamerverkiezingen 2017

1 juni 2016

INHOUDSOPGAVE

Pag. 1 : Krachtige steden, krachtige regio's – hoofddocument

LOBBYSHEETS PER OPGAVE

Pag. 3 Meer ruimte voor steden en regio's

Pag. 5 Een betere financiële positie voor steden

Pag. 6 Het begint bij meer en beter onderwijs

Pag. 8 Iedereen aan het werk

Pag. 10 Werken aan de wijk

Pag. 13 Preventie en integrale zorg voor de mensen die dat nodig hebben

Pag. 15 Van statushouders naar stadsburgers

Pag. 17 Een veilige stad

Pag. 19 Vitale binnensteden

Pag. 20 Steden aan de slag met energietransitie

KRACHTIGE STEDEN, KRACHTIGE REGIO'S

- Een sterk en concurrerend Nederland heeft krachtige en vitale steden nodig. De stad en de stedelijke regio vormen de directe leefomgeving, het daily urban system van steeds meer inwoners van Nederland. De maatschappelijke dynamiek organiseert zich in de stedelijke regio's. Het is de plek waar veranderingen in de samenleving vorm krijgen. Zo dragen steden bij aan de economische groei van heel Nederland.
- De steden werken aan banen voor de inwoners van de stad en het ommeland. Met het bedrijfsleven maken zij economische groei en innovatie mogelijk. Steden zetten alles op alles om de leefbaarheid en de sociale verbinding in de wijken te behouden. De voorzieningen waar zij aan werken, zijn er voor alle Nederlanders.
- Inwoners en ondernemers hebben ruimte nodig voor maatschappelijke vernieuwing en innovatie. In hun eigen straat of wijk, onderneming of maatschappelijke organisatie. Steden bieden dat zo veel als het kan via maatwerkoplossingen. Maar er is nog veel meer mogelijk. Daarvoor zijn verdergaande decentralisatie van bevoegdheden en minder regels het recept. Maar ook meer budget. Dus investeringsruimte. Plus de bevoegdheid om in de stedelijke regio vaart te maken.

Het Stedennetwerk G32, dat inmiddels uit 37 grote steden bestaat, biedt de politieke partijen het volgende aan:

De G32 wil binnen honderd dagen na het aantreden van het nieuwe kabinet afspraken maken over een strategische samenwerkingsagenda tussen het rijk en de steden. Een concrete samenwerkingsagenda met maatwerk per stedelijke regio. En aldus bij te dragen aan de economische groei van Nederland en het voorkomen van tweedeling in ons land.

Aan het slot van deze inleiding meldt de G32 tien hoofdpunten die onderdeel van deze samenwerkingsagenda kunnen zijn. In een aanvullend document zijn deze punten uitgewerkt.

UITDAGINGEN

Nederland staat voor grote uitdagingen. Het gaat goed met veel steden en veel stadsbewoners. Maar de G32 vindt dat er veel méér mogelijk is. Een paar voorbeelden.

De 'next economy' is volop in ontwikkeling in de steden. Daarvoor zal de arbeidsmarkt moeten worden gemoderniseerd. In het sociaal domein en in het onderwijs is er in de afgelopen jaren veel veranderd. De doorontwikkeling van deze terreinen zal ook de komende jaren aandacht vragen.

Veiligheid in de steden en de leefbaarheid in de wijken vragen continue aandacht. De opvang en integratie van vluchtelingen vraagt grote inspanning, zowel op de korte termijn via de noodopvang als op de langere termijn. De woningproductie krabbelt op, maar kent grote regionale verschillen.

De binnensteden, vaak levendig en soms ook getroffen door leegstand, hebben nieuwe impulsen nodig. Retaildeals en het terugdringen van regeldruk kunnen die impuls geven. De economische motor in de steden – en daarmee de economische motor van Nederland – moet en kan in een hogere versnelling gaan draaien.

Ook voor Europa worden regio's en steden steeds belangrijker. Het is dan ook belangrijk dat er in het toekomstige cohesiebeleid van de Europese Unie een sterkere focus komt op het belang van stad en regio waarbij de administratieve lastendruk zoveel mogelijk wordt beperkt. Dit vereist een andere aanpak. Een aanpak die bv. in het kader van de European Urban Agenda verder gestalte kan krijgen.

G32 WIL DOORPAKKEN

Deze uitdagingen vragen om krachtige steden die grote slagen maken en die flexibel kunnen inspringen op veranderingen. De Nederlandse steden zijn de partners die meer dan ooit maatschappelijke opgaven kunnen oppakken en verder kunnen brengen. En daartoe bereid zijn. Dat laten zij zien in het sociaal domein en bij de ontwikkeling van de Omgevingswet.

Zie bijvoorbeeld ook de Agenda Stad. Daar werken steden, rijk en andere partijen in de *city deals* samen aan innovatieve oplossingen voor maatschappelijke opgaven zoals klimaatadaptatie, de doorontwikkeling van het sociaal domein en bestrijding van stedelijke armoede. Maar ook werken steden daar aan grensoverschrijdende samenwerking op economie en arbeidsmarkt en verduurzaming van de bestaande woningvoorraad.

SAMENWERKINGSAGENDA

Met meer ruimte voor beleid-op-maat voor de steden en minder vrijblijvendheid in bestuurlijke samenwerking is geld te verdienen. Dat stelt de Studiegroep Openbaar Bestuur in 'Maak verschil'. De G32 sluit daarop aan en benadrukt het belang van bewegingsruimte voor steden en stedelijke regio's.

1. **Meer ruimte voor steden en regio's** ⇒ o.a. doorzettingsmacht in de regio en nieuwe vormen van samenwerking-op-maat tussen Rijk en steden
2. **Een betere financiële positie voor steden** ⇒ o.a. passend en zorgvuldig vormgegeven uitbreiding van het lokaal belastinggebied en het schrappen van de opschalingskorting
3. **Het begint bij meer en beter onderwijs** ⇒ o.a. doorgaande leerlijn die aansluit op arbeidsmarkt en een strategie voor internationalisering van hogescholen en universiteiten
4. **Iedereen aan het werk** ⇒ o.a. door regionaal maatwerk in economisch beleid, een betere werking van de Participatiewet en stimulering van sociale economie en social enterprise
5. **Werken aan de wijk** ⇒ vergroten regionaal investeringsvermogen en versterken van de leefbaarheid in de wijken o.a. door inzetten verhuurdersheffing en ontwikkelen nieuwe duurzame samenwerking tussen partijen
6. **Preventie en integrale zorg voor de mensen die dat nodig hebben** ⇒ o.a. door integrale thuisondersteuning en integrale zorg voor kwetsbare jongeren
7. **Van statushouders naar stadsburgers** ⇒ o.a. het herzien van wet- en regelgeving op het gebied van scholing en werk die een snelle integratie van statushouders in de weg staat en het zorgen voor passende huisvesting
8. **Een veilige stad** ⇒ o.a. door meer wijkagenten en meer ruimte voor het lokaal bestuur.
9. **Vitale binnensteden** ⇒ o.a. doorzetten Retaildeals en ruimte in regelgeving die de economische ontwikkeling beperkt
10. **Steden aan de slag met energietransitie** ⇒ o.a. start met aardgasvrije wijken, lokale energie opwekking en energietransitie als drager stedelijke vernieuwing nieuwe stijl

1. Meer ruimte voor krachtige steden en regio's

Inwoners in ons land bewegen zich bij hun activiteiten ten aanzien van wonen, werken en recreëren steeds meer in een 'daily urban system'. Dat betekent dat de maatschappelijke opgaven zich in toenemende mate afspelen op een regionaal schaalniveau. Het komt daarom juist nu aan op krachtiger en meer (innovatieve) samenwerking tussen overheid en samenleving, maar ook tussen rijk, provincie, stedelijke regio, centrumgemeente en ommeland onderling.

Vanuit de bestuurlijke praktijk en ervaring is bekend dat de maatschappelijke en economische opgaven uniek zijn en per regio verschillen. Daarom pleit de G32 ervoor om meer te denken vanuit 'verschillen' in plaats van 'blauwdrukken'. Met meer ruimte voor beleid-op-maat voor de steden en stedelijke regio's en minder vrijblijvendheid in bestuurlijke samenwerking is geld te verdienen, zo stelt ook de Studiegroep Openbaar Bestuur in haar rapport 'Maak verschil' (maart 2016).

Agenda:

1. Doorzettingsmacht voor de steden verankeren in het kabinetsbeleid.
2. Ervaringen en kennis uit de City-deals breed verzilveren en deze werkwijze als uitgangspunt nemen bij nieuwe vormen van samenwerking-op-maat tussen rijk, provincie, stedelijke regio's en private partijen.
3. Gezamenlijke interbestuurlijke strategische Agenda om 'integrale' nieuwe ordening te realiseren.
4. Nieuwe financiële verhoudingen en modernisering van de wetgeving op dit gebied. Schrappen voorgestelde opschalingskorting omdat deze niet past niet binnen de behoefte aan financiële beweegruimte en slagkracht voor de centrumsteden.

Toelichting:

1. Geef doorzettingsmacht aan stedelijke regio's

Krachtige steden en stedelijke regio's vereisen een stevige bestuurlijke regie en bestuurskracht. Dit vraagt gezamenlijk optreden en commitment van alle deelnemers binnen de eigen regio. Het kan niet meer zo zijn dat de bestuurskracht en het tempo binnen een regionaal samenwerkingsverband wordt bepaald door de langzaamste deelnemer. De G32 steunt het pleidooi van de Studiegroep Openbaar Bestuur voor het aanpakken van deze vrijblijvendheid: *'Het is noodzakelijk om in die gevallen waar vrijblijvendheid parten speelt, een bevoegdheid te creëren voor de regering om (...) een besluit op te leggen aan gemeenten'* (rapport 'Maak verschil').

De G32 pleit voor doorzettingsmacht en wil deze 'stok achter de deur' verankerd zien in het kabinetsbeleid.

2. Meer ruimte voor verschil

Met Agenda Stad hebben het Rijk en het Stedennetwerk G32 het initiatief genomen om stedelijke regio's met hun centrumgemeenten te versterken. Er lopen op dit moment diverse projecten ('City-deals') die tot doel hebben ervaring op te doen op het gebied van innovatieve en grensoverschrijdende samenwerking tussen publieke en private partners. Deze 'beweging' met Agenda Stad en de City-deals moet verzilverd, versterkt en structureel verankerd worden. Dat is nodig om de nieuwe en complexe uitdagingen die er liggen aan te kunnen gaan. Daarnaast moeten bestaande barrières in samenwerking tussen verschillende overheden of tussen de overheid en haar

partners in het bedrijfsleven, het maatschappelijk middenveld en bij kennisinstututen worden beslecht.

Daarbij moet er ruimte zijn voor differentiatie in de bestuurlijke aanpak en dus ruimte voor verschillen. Dat vraagt van de Rijksoverheid om nog meer in te zetten op deregulering door mogelijkheden te bieden voor regelvrije zones of ruimte voor innovatieve experimenten om wijzigingen in wet- en regelgeving eerst 'uit te proberen' voordat tot daadwerkelijke invoering wordt overgegaan.

De G32 vraagt om de ervaringen en kennis uit de City-deals breed te verzilveren en deze werkwijze als uitgangspunt te nemen bij nieuwe vormen van samenwerking-op-maat tussen rijk, provincie, stedelijke regio's en private partijen.

3. Van verbrokkeling naar samenwerking

Er is gezamenlijke bestuurlijke slagkracht nodig om steden en stedelijke regio's de ruimte te geven die zij nodig hebben, en wel op alle bestuursniveaus.

De G32 wil alles op alles zetten om 'verbrokkeling' binnen het bestuur van ons land te voorkomen. Een stevige en gezamenlijke bestuurlijke regie is vitaal om ons land te laten doorontwikkelen tot een adequaat netwerk van steden en stedelijke regio's.

Dat vraagt om een nieuwe 'integrale' ordening en inrichting op het (strategische beleids-) niveau vanuit en binnen de Rijksoverheid:

- Houd steden en stedelijke regio's in positie en ga mee in de doorontwikkeling ervan: inhoudelijke programma's voorop;
- Stuur op horizontale samenwerking tussen regio's en provincie: maak bestuurlijke arrangementen passend bij inhoud;
- Stuur op de inrichting van ons land als 'samenstel' van krachtige steden en stedelijke regio's: integraliteit door verbinding tussen beleidssectoren;
- Stuur als Rijk op de hoofdlijnen van beleid, en zie af van arbeidsintensieve verantwoordingstrajecten en inspectietaken richting gemeenten.

De G32 pleit voor een gezamenlijke interbestuurlijke strategische Agenda om deze 'integrale' nieuwe ordening te realiseren.

4. Geef financiële beweegruimte

De maatschappelijke opgaven en de behoefte aan krachtige stedelijke regio's vereisen een eigentijds financieel en fiscaal instrumentarium. Bij de herziening van het gemeentelijk belastinggebied moet worden aangesloten bij de nieuwe positie van steden en stedelijke regio's.

De G32 pleit voor nieuwe financiële verhoudingen en modernisering van de wetgeving op dit gebied.

De G32 is voorts van mening dat de voorgestelde opschalingskorting niet past binnen de behoefte aan financiële beweegruimte en slagkracht voor de centrumsteden, en verzoekt om deze maatregel te schrappen.

2. Betere financiële positie voor de steden

De financiële positie van de gemeenten moet het realiseren van alle opgaven en doelstellingen mogelijk maken. De manier waarop gemeenten nu aan hun geld komen is aan een herziening toe. De financiële afhankelijkheid van het Rijk kan nauwelijks groter en de verdeling van al dat rijksgeld levert veel discussies op over de rechtvaardigheid van de verdeling. Soms worden gemeenten binnen de bestaande, complexe afspraken onaangenaam verrast door de financiële uitkomsten van die afspraken. Vandaar dat de G32 een financiële positie wil voor gemeenten die meer dan het geval is past bij de taken en verantwoordelijkheden die gemeenten hebben.

Agenda:

1. Een passend en zorgvuldig vormgegeven uitbreiding van het belastinggebied van de gemeenten.
2. Toereikende budgetten en een transparante en kosten-georiënteerde verdeling.
3. Informatieverstrekking rijksinkomsten afstemmen op besluitvormingsproces gemeenten.
4. Afschaffen en voorkomen van belemmerende regelgeving op het terrein van aanbesteding, mededinging en verantwoording.
5. De opschalingskorting moet geschrapt worden.

Toelichting

1. Het behoeft eigenlijk geen toelichting meer: het belastinggebied van gemeenten is te klein waardoor de afstand tussen (belasting) betalen en het gebruiken van voorzieningen veel te groot is geworden. Het uitbreiden van het lokale belastinggebied is noodzakelijk maar moet wel zorgvuldig gebeuren. De verschuiving van belastingdruk moet zichtbaar en duidelijk gecompenseerd worden. Voorkomen moet worden dat de verschuiving ervaren wordt als een lastenverzwaring of dat ook daadwerkelijk is. De G32 wil uiteraard graag meedenken in het zoeken naar manieren daar voor te zorgen.
2. Gemeenten willen dat het rijk toereikende budgetten beschikbaar stelt voor de opgaven en taken waar gemeenten voor staan. De budgetten moeten op een passende, transparante en kosten-georiënteerde wijze verdeeld worden. Tenslotte willen de gemeenten een globale vangnetregeling voor het opvangen van de grootste financiële nadelen bij gemeenten als gevolg van tekortschietende verdeelmodellen.
3. Gemeenten willen dat de beschikbaarstelling van informatie over de omvang van rijksinkomsten door het Rijk beter wordt afgestemd op de besluitvormingsprocessen bij gemeenten over de begroting.
4. Steden moeten de ruimte hebben om nieuwe wegen te vinden en nieuwe oplossingen toe te passen. Dat kan ook inhouden dat bestaande regels voor belastingheffing (BTW en Vpb), aanbesteding, staatssteun en mededinging aangepast of zijn minst opgeschort moeten kunnen worden. Daar is experimenteerterruimte voor nodig.
5. De zogenaamde opschalingskorting hangt als een zwaard van Damocles boven de gemeentefinanciën. Er is inhoudelijk geen onderbouwing voor te geven en de korting wordt derhalve als een greep in de kas gezien. De omvang van de korting is aanzienlijk en zet de groei van de gemeentelijke inkomsten op slot. De korting moet van tafel.

3. Het begint bij meer en beter onderwijs

De steden in Nederland vervullen voor hun regio een cruciale taak: het bieden van een kwalitatief volwaardige onderwijsketen. Onderwijs is onomstreden de sleutel voor het oplossen van zeer veel maatschappelijke problemen. Goed onderwijs vergroot de kansen op de arbeidsmarkt, versterkt de economie, draagt bij aan een duurzaam Nederland, aan sociale cohesie en aan integratie en emancipatie, aan goed en krachtig bestuur, bevordert gezond leven en versterkt een gezamenlijk normen- en waardenbesef. Inwoners van de stad en van de voor het onderwijsaanbod van de stad afhankelijke regiogemeenten verwachten goed en veilig onderwijs voor hun kinderen, maar ook de kans op een leven lang leren. Bedrijven, maatschappelijke instellingen en niet in de laatste plaats de lokale en regionale overheden zelf verwachten een kwalitatief goed aanbod aan geschoolde werknemers. De vakbeweging én de belangenbehartigers van het bedrijfsleven hechten veel belang aan goed onderwijs. En dat geldt ook voor de G32.

Agenda

- Verbeterde aansluitingen binnen de onderwijsketen en tussen onderwijs en arbeidsmarkt (met name voor VMBO en MBO).
- Bestrijden van onderwijsachterstanden en goede voorschoolse voorzieningen (zie recente OESO-rapport).
- Investeren in de brede Internationale Schakelklassen voor zowel basis als voortgezet onderwijs, mede gericht op asielzoekers.
- Een strategie die universiteiten en hogescholen helpt te internationaliseren (niet alleen het werven van buitenlandse onderzoekers en studenten, maar ook voor het uitzenden van excellente Nederlandse onderzoekers en studenten en het aangaan van internationale allianties, plek in de EU Urban Agenda).
- Het hervormen en regionaliseren van het topsectorenbeleid (van staatssteun naar stadssteun);
- Rijkere leeromgevingen voor studenten (de stad als living lab, regionale samenwerking van kennisinstellingen in quadruple helix verband, vermaatschappelijking masterstudies).
- Studentenhuisvesting anders (in woon-werkgemeenschappen, met doorgroei na afstuderen, met huurkorting in ruil voor maatschappelijke activiteiten etc.).
- Naast Engels ook aandacht voor Duitse taal en cultuur in het voortgezet onderwijs (en ook in het MBO).
- Meer aandacht voor de integratie van internationale studenten, incl. hoogopgeleide asielzoekers.
- Studiefinanciering voor lagere inkomensgroepen, m.n. bij studenten die door studiedruk nauwelijks tot bijverdienen in staat zijn.
- Opzetten van een landelijk dekkend netwerk van Centres of Expertise bij Hogescholen passend bij zowel regionalisering topsectoren als bij vermaatschappelijking masterstudies en waar mogelijk in samenwerking met ROC's.
- Een gezamenlijke strategie van Rijk en steden in verband met teruglopen leerlingenaantallen in het VO, met een duidelijk positie voor de centrumstad.

Toelichting

Het afgelopen decennium is veel nadruk gelegd op een lerende economie. Het onderwijs is steeds meer toegespitst op dienstbaarheid aan economische ontwikkeling. Valorisatie is daarbij een kernbegrip geworden, waarbij aan universiteiten en hogescholen een rol werd toebedeeld om in

triple helix verband de bedrijven in de economische topsectoren te voorzien van nieuwe kennis en ideeën. De lokale overheden hebben daarin een beperkte taak, vooral in het faciliteren van campusontwikkeling. Het topsectorenbeleid verdient een herijking. De grote aandacht voor Engels als tweede taal heeft de aandacht voor de taal en cultuur van onze grootste handelspartner, Duitsland, danig verzwakt, wat de kansen voor het Nederlandse MKB op de Duitse markt negatief beïnvloedt.

Tegelijkertijd zijn op de arbeidsmarkt hardnekkige problemen ontstaan in de aansluiting met het onderwijs. Die problemen betreffen ook de aansluitingen binnen de onderwijsketen, tussen het primair en het voortgezet onderwijs, tussen het vmbo en de havo, tussen het vmbo en het mbo, tussen het mbo en het hbo, tussen de havo en het vwo, tussen het vwo en het wo. Het onderwijs als emancipatiemachine voor burgers (jong en oud) in achterstandssituaties vertoont haperingen. De jeugdwerkloosheid onder tweede en derde generatie allochtonen is onverantwoord hoger dan onder autochtonen. Dit vraagt ook om een actieve rol van het bedrijfsleven in het praktijkgericht onderwijs.

Speciale aandacht vragen vluchtelingen/statushouders, laaggeletterden en oudere laaggeschoolde werknemers. Voor de asielzoekers is het belangrijk dat zij voor de start van hun onderwijs niet hoeven te wachten tot het moment dat hen definitief de vluchtelingenstatus wordt toegekend. Onderwijs hoort al bij het aanbod in de noodopvang.

Door studenten aan universiteiten, hogescholen en roc's de stad aan te bieden als rijke leeromgeving doen zij ervaring op met maatschappelijke problemen in stad en regio, waardoor zij (en hun docenten) direct bijdragen aan het oplossen daarvan én een betere oriëntatie verkrijgen op hun loopbaan na afloop van hun studie. Op deze wijze wordt ook bijgedragen aan het verkleinen van segregatie.

Universiteiten en hogescholen krijgen te maken met teruglopende studentenaantallen ten gevolge van de demografische ontwikkelingen. Dat maakt het voor hen meer dan eerder wenselijk om internationaal studenten (en onderzoekers, docenten) te werven. Dat gebeurt in een sterk concurrerende markt. Cruciale voorwaarde voor succes is de mate waarin buitenlandse studenten (en onderzoekers, docenten) welkom geheten worden en de kans geboden wordt om in de Nederlandse samenleving en op de campussen te integreren. Daarmee worden ook ambassadeurs van Nederland gekweekt en een internationaal netwerk gebouwd.

Dezelfde krimp in leerlingenaantallen doet zich ook voor in het voortgezet onderwijs. Voor behoud van kwalitatief goed onderwijs en een goede spreiding over de stad van vmbo-locaties en studiehuisen is het noodzakelijk dat Rijk en Stad een gezamenlijke strategie opzetten en dat de regionale coördinatie bij de centrumstad wordt belegd.

4. Iedereen aan het werk

Het sociaal akkoord wijst op de noodzaak van de inclusieve arbeidsmarkt. Juist steden hebben de mogelijkheid om vanwege hun schaalgrootte werk te maken van de inclusieve arbeidsmarkt. Wij willen als G32 de ruimte om verbeteringen voor te stellen en door te voeren in de werking van de Participatiewet. Daarbij hebben wij een bijzonder oog voor de kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. Maar ook is het noodzakelijk om zowel werkzoekenden als werkenden voor te bereiden en te ondersteunen in het aanleren van de 21st century skills om de aansluiting tussen onderwijs- en arbeidsmarkt te bevorderen. Sociaal ondernemerschap biedt mogelijkheden om stedelijke problemen aan te pakken en te zorgen voor een goede aansluiting tussen talenten van mensen en werksoort. Steden hebben hierin een bijzondere verantwoordelijkheid omdat de populatie met een afstand tot de arbeidsmarkt relatief groot is, daar staat tegenover dat steden ook kansen bieden door de aanwezigheid van agglomeratievoordelen, kennis en creativiteit. Om de kansen van steden optimaal te benutten moeten lokale doelstellingen en landelijke regelgeving in elkaars verlengde liggen.

Agenda

- Steden de ruimte geven om in te spelen op nieuwe economische ontwikkelingen.
- Versterking van de driehoek onderwijs/arbeidsmarkt/economie door meer ruimte voor maatwerk: meer regionale regelruimte.
- Wijzigingen in en verbetering van de Participatiewet: één regeling voor iedereen met afstand tot de arbeidsmarkt.
- Afstemming onderwijs – arbeidsmarkt en de financiering daarvan: verbrede functie RMC, het initiatiefwetsvoorstel 23 jarigen, de Naadloze aansluiting tussen VSO/Pro naar de Participatiewet.
- Bevordering van inclusief ondernemerschap: Stimulering sociale economie en social enterprise.

Toelichting

‘Economische opgaven zijn context specifiek en verschillen in aard en omvang per regio. Dat betekent dat de inrichting en werkwijze van het openbaar bestuur voldoende adaptief moet zijn om hier effectief en efficiënt op in te spelen’ aldus het recente advies ‘Maak Verschil’ van de Studiegroep Openbaar Bestuur. In de G32-steden bruist het van de ideeën om de vitaliteit van steden te bevorderen en de regionale economie te stimuleren. Als steden staan we voor een adaptieve overheid, dit betekent maatwerk per regio.

De steden willen de regionale driehoek onderwijs/ economie/ arbeidsmarkt versterken. Steeds meer taken worden de verantwoordelijkheid van gemeenten. Een van de gedachte achter de invoering van de Participatiewet en de decentralisatie van de jeugdzorg en de WMO (3d’s), is bijvoorbeeld dat gemeenten zelf de regie over hun beleid krijgen. In de praktijk blijft deze vrijheid echter regelmatig beperkt en staat landelijke regelgeving een daadwerkelijke beleidsverbetering in de weg. Door bijvoorbeeld het sociaal akkoord te koppelen aan de Participatiewet, is de landelijke bemoeienis in het lokale beleid juist toegenomen. De G32 streeft daarom naar meer regionale regie op de uitvoering van de decentralisaties en het wegnemen van dubblures en belemmeringen in landelijke regelgeving.

De G32 wil een positieve bijdrage leveren aan een goede werking van de Participatiewet en streeft naar eenduidige regelgeving, zodat ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt optimaal

kunnen deelnemen aan de samenleving. Hiervoor zijn wijzigingen en verbeteringen in de huidige wetgeving noodzakelijk. De Participatiewet beoogde één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Door een sterke toename aan schotten en aanvullende regelingen is er echter een veelvoud aan regelingen ontstaan waar steden beleid op moeten voeren. De G32 maakt zich hard voor de terugkeer naar het idee achter de Participatiewet en omarmt het streven naar één regeling voor de brede groep personen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Of het nu gaat over kwetsbare jongeren, mensen met arbeidsbeperking of de groep 50 + , er is meer behoefte aan eenduidigheid om ondersteuning te bieden aan mensen die aanspraak maken op hulp van de gemeente. Hierbij wordt hierbij nadrukkelijk de verbinding gezocht met de decentralisaties van de jeugdzorg en de WMO.

Daarnaast heeft de aansluiting tussen onderwijs- en arbeidsmarkt de aandacht van de G32. Veel wet- en regelgeving ligt op het snijvlak van de verantwoordelijkheden van de ministeries van SZW, OCW en EZ. Te noemen valt een verbetering van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt met de verbrede functie voor de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Voortijdig Schoolverlaten, de naadloze aansluiting tussen voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs en de Participatiewet, het initiatiefwetsvoorstel 23 jarigen, de afstemming intern bij de ministeries over o.m. sectorplannen en aanpak jeugdwerkloosheid, beiden i.r.t. Participatiewet; de kortingen op kindgebonden budget, waardoor ouders (met een minimuminkomen) geconfronteerd worden met fors hogere schoolkosten in het MBO.

Om de inclusiviteit van de regio te vergroten verdienen de Sociale Economie en Social Firms het gestimuleerd te worden. Social Firms vormen enerzijds een instrument voor economische ontwikkeling; anderzijds dienen zij als wenkend perspectief in het kader van de Participatiewet, om mensen met een afstand tot arbeidsmarkt een waardevolle bijdrage te laten leveren aan de samenleving. Sociaal ondernemerschap biedt mogelijkheden om stedelijke problemen aan te pakken en te zorgen voor een goede aansluiting tussen talenten van mensen en werksoort. De SER heeft vorig jaar advies uitgebracht over de manier waarop de overheid sociale ondernemingen kan stimuleren. In het land zijn er al diverse goede voorbeelden zoals de Werkplaats Rotterdam Zuid. Binnen gemeenten, maar zeker ook bij het Rijk zijn economie, werk en onderwijs nog te veel gescheiden werelden.

5. Werken aan de wijk

We hebben in Nederland een groot goed hebben: 2,2 miljoen sociale huurwoningen.

We hebben tegelijkertijd een grote opgave:

- **We moeten meer investeren in renovatie, leefbaarheid, duurzaamheid, aangepaste woningen met name voor de groeiende groep ouderen, mensen uit maatschappelijke opvang en statushouders; dat is een grote financiële opgave ;**
- **We moeten zorgen dat we voldoende betaalbare en beschikbare woningen hebben.**

Daarvoor is het noodzakelijk dat corporaties de komende jaren voldoende financiële middelen hebben. Dat hebben de meesten niet. Verschillen tussen de corporaties zijn groot; sommige corporaties hebben nog voldoende middelen, maar diverse corporaties kunnen door de heffing helemaal niet meer investeren. Het rijk heeft afgelopen regeringsperiode de verhuurderheffing voor verhuurders ingevoerd.

Daarvoor moesten verhuurders de huren extra verhogen, ten koste van de huurders. En daardoor betaalt de staat weer meer huurtoeslag. Het rijk wil de heffing op laten lopen tot 2 miljard euro in 2018 en wellicht nog meer. Woningcorporaties kunnen door deze platte heffing fors minder investeren.

Agenda:

De investeringsruimte kan vergroot worden met de verhuurdersheffing (jaarlijks circa 1,7 miljard) in te zetten voor betaalbare huisvesting en leefbaarheid in de steden

Toelichting

In Nederland staan 7,2 miljoen woningen, waarvan 3 miljoen huurwoningen. Van deze 3 miljoen zijn 2,2 miljoen corporatiewoningen. Veel van deze woningen staan in onze steden; het zijn vaak meergezinswoningen. Ze zijn gemiddeld kleiner dan particuliere huurwoningen en koopwoningen.

De bewoners van deze woningen zijn vaak ouderen en alleenstaanden, hebben een aanzienlijk lager inkomen en hebben minder vaak een inkomen uit arbeid dan bewoners van particuliere huurwoningen en koopwoningen. Dit verschil is ook afgelopen jaren toegenomen. Huurders zijn afgelopen jaren ook fors meer aan hun huur gaan betalen; tussen 2012 en 2015 is het deel dat ze van hun inkomen aan huur besteden gestegen van 22% naar 25 %. Mensen met een laag inkomen besteden zelfs gemiddeld 27 % van hun inkomen aan de huur; en dan hebben we het nog niet eens over de bijkomende lasten van water ,gas, licht en andere heffingen.

Het aantal goedkope sociale huurwoningen is afgelopen jaren afgenomen en het gebruik van huurtoeslag is toegenomen. De betaalbaarheid van het wonen is voor de mensen met de laagste inkomens is afgenomen!

Ook zijn de investeringen afgenomen. De bouw van het aantal nieuwe woningen daalde van 30.000 in 2013 naar 17.000 in 2014, ingrijpende woningverbetering nam af van 20.000 woningen in 2013 naar nog geen 15.000 in 2014. De investeringen in energie bezuinigende maatregelen zijn wel gestegen van €105 mln in 2011 naar €207 miljoen in 2014, maar zijn nog veel te weinig om de duurzaamheidsdoelen te halen.

Dit is een aantal feiten uit de Staat van de Volkshuisvesting, april 2016, een beeld van de corporatiesector , dat jaarlijks door het rijk wordt gepubliceerd.

Daarin wordt ook gemeld dat het sinds 2010 weer beter gaat met de financiën van de corporatiesector. Maar dat komt ook omdat de waarde van het vastgoed is gestegen. De financiën zitten dus vast in de stenen.

Voorbeeld: nieuwsbericht over winst bij Vestia dd 3 mei 2016; bron ANP : de nettowinst van Vestia is gestegen van 72,5 miljoen euro in 2014 tot 488,5 miljoen euro in 2015. Dat komt doordat het vastgoed en de financiële bezittingen van Vestia meer waard zijn geworden.

Conclusie is dat we in Nederland een groot goed hebben: 2,2 miljoen sociale huurwoningen, we hebben tegelijkertijd een grote opgave:

- We moeten meer investeren in renovatie, leefbaarheid in gemengde wijken, duurzaamheid, aangepaste woningen met name voor de groeiende groep ouderen, mensen uit maatschappelijke opvang en statushouders; dat is een grote financiële opgave .
- We moeten zorgen dat we voldoende betaalbare en beschikbare woningen hebben dat we gemengde wijken en ongedeelde steden hebben.

- Daarvoor is het noodzakelijk dat steden met hun corporaties de komende jaren voldoende financiële middelen hebben. Dat hebben we niet. Steden hebben afgelopen jaren minder middelen te besteden. Verschillen tussen de corporaties zijn groot; sommige corporaties hebben nog voldoende middelen, maar diverse corporaties kunnen door de heffing helemaal niet meer investeren. Het rijk heeft afgelopen regeringsperiode de verhuurdersheffing voor verhuurders ingevoerd.
Daarvoor moesten verhuurders de huren extra verhogen, ten koste van de huurders. En daardoor betaalt de staat weer meer huurtoeslag. Het rijk wil de heffing op laten lopen tot 2 miljard euro in 2018 en wellicht nog meer. Woningcorporaties kunnen door deze platte heffing fors minder investeren.

- De investeringsruimte kan vergroot worden met de verhuurdersheffing (jaarlijks circa 1,7 miljard) in te zetten voor de leefbaarheid en betaalbare huisvesting In de steden

gevolgen/effecten voor:

- gemeenten: inzet van de verhuurdersheffing in de leefbaarheid en betaalbare huisvesting. Dit biedt betere mogelijkheden voor gemeenten om op basis van reële woonvisies prestatieafspraken te maken met corporaties en huurdersvertegenwoordigers.
- rijk. Het rijk mist inkomsten van de verhuurdersheffing maar de betaalbaarheid van het wonen kan beter beheerst worden en daarmee ook de groei van de huurtoeslag.
- Inwoners: huren kunnen beter beheerst worden en de leefbaarheid in de wijken wordt verbeterd.
- ondernemers, de bouwsector is een belangrijke sector van ondernemend Nederland, dus het terugvloeiën van de verhuurdersheffing in de sector, biedt een versterking van deze sector
- economie, sociaal, fysiek ; een goede sterke sociale huursector in sterke , leefbare wijken biedt niet alle remedies voor de vaak complexe problematiek van mensen in de laagste inkomensgroepen. Maar een goed en betaalbaar dak boven je hoofd en een prettige en veilige leefomgeving is wel een eerste voorwaarde.
- Voor met name de doelgroepen, die nu langer zelfstandig moeten blijven wonen is het belangrijk om te investeren in de betaalbaar wonen en een goede leefomgeving; ouderen, gehandicapten, mensen uit maatschappelijke opvang. Ook voor het huisvesten van statushouders hebben we meer woningen nodig.

gevolgen financieel:

- in de meerjaren rijksbegroting is de verhuurdersheffing opgenomen.
- Voor de corporatie sector een impuls voor extra investeringen van 1,7 miljard. Nu betalen corporaties door de verhuurderheffing en andere belastingen meer aan de staat dan dat ze er voor terug krijgen; uniek in de wereld: een corporatiesector die meer bijdraagt dan dat zij de staat kost (huurtoeslag aan huurders, staatssteun)!
- voor huurders: zo laag mogelijke huurverhoging

overige relevante informatie

De vermogenspositie van corporaties is zeer verschillend.

Er zal met de diverse belanghebbende partijen onderzocht moeten worden op welke wijze de inzet van de verhuurdersheffingsmiddelen optimaal verdeeld kan worden over de corporaties .

Voor de G32 is het van belang dat de investeringen van corporaties worden gedaan op basis van reële woonvisies en daarop gebaseerde prestatieafspraken. Corporaties die daarvoor onvoldoende middelen hebben moeten investeringsaftrek krijgen op de heffing. Een onafhankelijke organisatie die kan toetsen of de prestatieafspraken reëel zijn en of de vraag om middelen van de corporatie reëel is.

6. Beweging naar de voorkant: preventie, integrale zorg en ondersteuning voor de mensen die dat nodig hebben

De verantwoordelijkheden voor Jeugdzorg, werk en inkomen en Wmo begeleiding & beschermd wonen zijn sinds 2015 gedecentraliseerd naar gemeenten. Het Rijk blijft primair verantwoordelijk voor de Wet langdurige Zorg en de Zorgverzekeringswet. Lag in het eerste jaar van deze stelselherziening de nadruk op het waarborgen van de continuïteit van zorg en ondersteuning, nu is het voor gemeenten tijd om door te pakken en voluit aan de slag te gaan met de ‘beweging naar de voorkant’. G32 gemeenten doen dat ook. Op alle mogelijke manieren krijgt de omslag van landelijk verzekerde rechten naar een lokaal mogelijk gemaakt ‘ondersteuning op maat’ gestalte. Gemeenten, burgers en instellingen zijn aan zet. Enige wind mee is echter hard nodig: om echt te kunnen aansluiten op de vraag van inwoners moeten de verschillende landelijke kaders wel beter gaan aansluiten en moeten de prikkels er sterker op worden gericht om ook echt aan ‘de voorkant’ te kunnen komen. Daarnaast vragen gemeenten aan het Rijk tijd, ruimte en vertrouwen om werkelijk door te kunnen pakken. Zodat integraliteit en inclusie ook voor onze inwoners merkbaar worden.

Agenda

Integrale thuisondersteuning: het gemeentelijke antwoord op de stijgende Wlz – uitgaven:

- De op herstel gerichte zorgverzekering met concurrerende verzekeraars aan laten sluiten op het op alle inwoners gerichte streven om maatwerk mogelijk te maken, aansluitend op wat mensen nog wel kunnen. Voor de G32 gemeenten is het belangrijk dat er een logische lijn van ondersteuning voor de cliënt mogelijk blijft. Wetgeving mag hier geen belemmering voor zijn
- Experimenten mogelijk maken van gezamenlijke inkoop van gemeenten en zorgverzekeraars – of wanneer dat niet werkt, de huidige ‘knippen’ tussen de oorspronkelijke extramurale ondersteunings – en zorgfuncties anders maken
- Het regime van de Participatiewet aan laten sluiten op de Wmo
- Optimale afstemming tussen Wmo en Persoonlijke Verzorging

Integrale steun voor kwetsbare jongeren:

- Bruggen slaan tussen uiteenlopende domeinen als het onderwijs en de arbeidsmarkt

Toelichting

Ondersteuning thuis is het “vakmanschap in en om het huis gericht op preventie, het hervinden van welzijn en welbevinden en het langer thuis kunnen wonen.” (Toekomstvisie Thuisondersteuning, p. 2). Wij verwachten dat de vraag naar thuisondersteuning de komende tijd zal toenemen. Gemeenten zijn daarbij verantwoordelijk voor de publieke markt en hebben lokale vrijheid wat betreft inkoop en inrichting van het voorzieningsniveau om maatwerk te leveren. Het gaat daarbij om flexibele, integrale arrangementen van huishoudelijke hulp, eenvoudige persoonlijke verzorging, begeleiding, dagbesteding en waar het de GGZ doelgroep betreft ook activering en participatie. Gemeenten willen en kunnen maatwerk bieden en haar beleid en diensten afstemmen op de cliënt in plaats van andersom. Gemeenten willen met integrale thuisondersteuning nieuwe vormen van dienstverlening

ontwikkelen, met veel werkgelegenheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt. De genoemde maatregelen zijn nodig om massa te maken en beter te kunnen schakelen met het medische domein.

Eenmaal 18 ontstaat voor jongeren die een beroep moeten doen op jeugdzorgvoorzieningen een aantal problemen. Niet alleen het regime verandert, of is zoals in het geval van de Wajong zelfs afgebouwd, maar ook de uitgangspunten en doel van de ondersteuning veranderen. Kansen op werk, kansen op een woning en kansen op vervolgonderwijs zijn regelmatig onder de maat, waardoor een grote groep jongeren in de samenleving zelfs zonder uitkering zich maar moet zien te redden. Het is niet eens zozeer zo dat er nieuwe of andere regelgeving nodig is. Veel maatregelen kunnen gemeenten en hun partners in principe al treffen en veel gemeenten zijn hier nu volop mee bezig. De overgangen spelen op een groot aantal vlakken, dit maakt het vinden van één integrale oplossing voor de desbetreffende jongere geen sinecure. Regelmatig moet met gebruik van hardheidsclausules en smeerolie budgetten oplossingen min of meer worden afgedwongen. Daardoor ontbreekt het in veel gemeenten nog aan focus en urgentie om de bruggen te slaan tussen uiteenlopende domeinen als het onderwijs en de arbeidsmarkt, werkgelegenheid en schuldenproblematiek (mede in relatie tot inzet van bewindvoering). Veel kan, maar het gebeurt nog te weinig, omdat binnen elke sector wel eigen lijstjes figureren.

De G32 gemeenten willen de samenwerking tussen partners in de verschillende leefdomeinen die deze doelgroep aangaan ook op landelijk niveau op gang brengen. De G32 maakt zich sterk voor een samenwerkingsklimaat waarin signalen van gemeenten over knelpunten in wet- en regelgeving kunnen leiden tot wijzigingen in die wet- en regelgeving.

Ieder kent het adagium 'voorkomen is beter dan genezen'. Feit is dat dit amper in beleid is te vangen, zeker wanneer het concreet wordt en maatregelen aan de orde komen die op zijn minst 'bewezen effectief' moeten zijn. Al tijden komt het debat niet verder. De staatssecretaris spreekt over een betaaltitel voor preventie in de Zorgverzekeringswet, maar wanneer het erop aankomt is dat niet geregeld. Gemeenten moeten intern en met zorgverzekeraars samen de ketens zien te smeden tussen 'remote control' aan de ene kant en de intensive care aan de andere kant. Daarnaast is er het bekende probleem dat veelal gemeenten investeren in preventie gezien hun wettelijke taak, maar dat de revenuen ervan ook bij andere partners terecht komen. Een gesprek hierover is dan dubbel zo complex.

Het gebeurt echter tot nu niet. Burgers weten heel goed dat weer wat om handen hebben, 'nodig zijn' of samen met anderen meer bewegen beter is voor de eigen gezondheid dan het pilletje of de operatie. Helaas lukt het maar moeilijk om dit te laten leiden tot structurele gedragsveranderingen. Mogelijk ligt een deel van de oplossing besloten in het mensen zelf laten bepalen en mensen zelf verantwoordelijk maken voor de arrangementen die men nodig acht om verder te komen.

Vertrouwen in de burger.

Er zijn genoeg gemeenten die graag het gesprek aangaan over hoe zij de machtsoverdracht van gemeenten naar burgers vorm kunnen geven. Spanning ontstaat vervolgens als de gemeente haar uitgaven moet bespreken met de accountant. Een eenvoudig antwoord op de vraag of 'dit geld wel rechtmatig en doelmatig' is uitgegeven is dan niet eenvoudig en bij een incident ligt de risico – regelreflex om de hoek. Zonder verregaande steun van het rijk lukt het moeilijk om dit te doorbreken. Immers, tal van wettelijke regimes en verantwoordingsmechanismen staat dat in de weg.

7. Van statushouders naar stadsburgers: doorlopende opvanglijn voor vergunninghouders

De integratie van asielzoekers staat op een keerpunt. Een deel van de vluchtelingen is inmiddels vergunninghouder en het is van groot belang dat er een effectief integratiebeleid wordt gevoerd.

Gemeenten spannen zich in om de integratie te bevorderen, maar lopen tegen belemmerende wet- en regelgeving aan. Met het in april 2016 afgesloten bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom is er een grote stap gezet in de financiële bijdrage vanuit het Rijk maar de instrumenten op het gebied van huisvesting vragen nog om een verbeterslag.

Wij willen vluchtelingen een plek geven in de stad; in hun belang en in het belang van de stad. Tijd voor een effectief integratiebeleid met een doorlopende opvanglijn en duidelijke afspraken op het gebied van werk, zorg, onderwijs en vooral huisvesting.

Agenda

Om een doorlopende opvanglijn te realiseren moeten we inzetten op het herzien van wet- en regelgeving die een snelle integratie en participatie van statushouders in de weg staat:

- Wet inburgering, niet meer passend, geen prikkels voor de statushouder om snel met inburgeren te starten.
- Versoepelen regelgeving zodat de niet-leerplichtige statushouder zo snel mogelijk kan starten met scholing of leer-werk-trajecten.
- Geef gemeenten de kans om – zo zij dat willen – de omslag te maken naar het principe dat mensen hun eigen inkomen verdienen al dan niet tijdelijk aangevuld vanuit de bijstand. Dit kan variëren van experimenten met een basisinkomen tot andere mengvormen.
- Gebruik de participatieverklaring om gemeenten de gelegenheid te bieden een in het vorige punt genoemde pilot te starten in plaats van een uitkering.
- Regelingen waardoor statushouders starten met leningen en schulden afschaffen.
- Pas de GVA-regeling, de stimuleringsregeling huisvesting vergunninghouders en de regeling mbt de AMV-ers aan tot realistisch uitvoerbare regelingen waardoor ze ook feitelijk gaan bijdragen aan de oplossing van de huisvestingsproblematiek.

Toelichting

De WRR concludeert in haar rapport “Geen tijd verliezen, van opvang naar integratie naar asielmigranten” dat door gelijktijdig te werken aan huisvesting, taalverwerving, opleiding en werk overheden bij de integratie van vergunninghouders zo min mogelijk kostbare tijd verliezen. Hiertoe moet een doorgaande opvanglijn worden gecreëerd, met de gemeente als regisserende partij in de keten.

Een belangrijke versnelling van de integratie en participatie van asielzoekers kan gerealiseerd worden als zij gedurende hun procedure niet steeds van gemeenten wisselen, hierdoor moeten zij steeds opnieuw afscheid nemen van het bekende en opnieuw hun weg vinden. Personen vanuit een AZC of POL zouden binnen dezelfde gemeente of regio gehuisvest moeten worden als waar het AZC staat. Vanwege de grote aantallen actieve vrijwilligers hebben deze mensen dan veel meer kans om snel te integreren, bovendien wordt het dan voor een gemeente interessanter om al in deze groep te investeren voor integratie en participatie.

Gevolgen/effecten inhoudelijk

Het is in het belang van de samenleving en van de vluchteling om ruimte aan gemeenten te geven om ook in de noodopvang al te beginnen met integratie activiteiten zoals taallessen. Veel mensen die in een bepaalde gemeente in de noodopvang zitten, willen graag in die gemeente blijven. Deze wens bestaat ook vanuit de groepen vrijwilligers die veel energie in deze asielzoekers hebben geïnvesteerd en hier een band mee hebben. We doen een dringend beroep om deze mensen kansen te bieden om in de gemeente te integreren. Wij vragen daarom om ruimte om al in de noodopvang te beginnen met integratieactiviteiten als taallessen.

Wanneer vanuit beide zijden de wens bestaat, moet er is een mechanisme zijn dat vraag en aanbod matcht. Het COA heeft hierin een belangrijke rol, dat moet al voor plaatsing kijken waar welke vluchteling het best tot zijn recht kan komen, bijv. door te kijken naar opleiding en werkervaring (dus geen landbouwer in Amsterdam of een academisch geschoold iemand in de polder). Als de match tussen vluchteling en locatie bij binnenkomst in ons land al gemaakt kan worden, heeft dat voordelen voor alle partijen.

Ook vluchtelingen die nog geen verblijfstatus hebben en nog in het azc verblijven moeten al kunnen starten met inburgeren, oriëntatie op de arbeidsmarkt en maatschappelijk participeren; Geef gemeenten ook voor wat betreft de inburgeringsverantwoordelijkheid van de vluchteling een om dit te kunnen koppelen aan het gehele integratie- en participatietraject.

Gevolgen/effecten financieel

Als een doorgaande opvanglijn wordt gerealiseerd heeft dat in die zin financiële voordelen dat het geld dat een gemeente investeert een vluchteling die ook daarna in zijn stad blijft. Een gemeente investeert in zijn eigen inwoners, in hun eigen toekomst.

8. Een veilige stad

Met alle ontwikkelingen op internationaal, nationaal, regionaal en lokaal niveau staat veiligheid onverminderd hoog op de prioriteitenlijst. Ook bij de G32. Inwoners verwachten dat een overheid alles in het werk stelt om de veiligheid en de veiligheidsbeleving zo hoog mogelijk te maken. Daarbij gaat het zeker niet alleen om terrorismebestrijding en de aanpak van radicalisering, maar ook om bijvoorbeeld de aanpak van maatschappij ondermijnende criminaliteit, cybercrime of criminaliteit met een hoge impact op slachtoffers, zoals woninginbraken of overvallen. De G32 vraagt tegen de achtergrond hiervan om meer aandacht voor het lokale veiligheidsbeleid.

Agenda

Geef gemeenten meer mogelijkheden om hun lokale verantwoordelijkheden ten aanzien van het veiligheidsbeleid in te kunnen vullen, door:

1. Te investeren in kwaliteit en kwantiteit van de basispolitiezorg, zodanig dat de norm van minimaal 1 wijkagent op 5000 inwoners wordt gehaald.
2. meer investeringen in de capaciteit voor en de kwaliteit van de opsporing.
3. meer ruimte te laten voor lokaal maatwerk en te waarborgen dat het beheer hieraan ondersteunend is.
4. de ketenaanpak te versterken door (1) het verruimen van de mogelijkheden voor de uitwisseling van informatie binnen de keten en (2) het uitbreiden van de bevoegdheden voor burgemeesters.

Toelichting

Investeer in de politie als ketenpartner

In het lokale veiligheidsbeleid zijn, onder regie van de gemeente, veel partners actief. Eén van die partners is de politie. De afgelopen jaren is flink bezuinigd op de politie. Hierdoor is het politiewerk in de wijk en de opsporing onder druk komen staan. Dit heeft negatieve gevolgen voor de slagkracht van de politie. De G32 maakt zich hier zorgen over. Immers, de politie is hard nodig in de veiligheidsketen op lokaal niveau. Voorkomen moet worden dat dit een zwakke schakel in de keten wordt.

Om lokaal een adequaat veiligheidsbeleid te kunnen voeren is een goed beheer door het Rijk, inclusief voldoende politiesterkte een belangrijke randvoorwaarde. Dat is nu niet het geval: met het huidige aantal wijkagenten kan de norm van minimaal 1 wijkagent per 5.000 inwoners niet gerealiseerd worden. Met name in de grote steden, met complexe veiligheidsvraagstukken en wijken die extra aandacht behoeven, zijn er méér wijkagenten nodig dan de 1 op 5000. Wijkagenten moeten een sleutelpositie in de wijk hebben en vormen vaak het eerste aanspreekpunt voor inwoners. Zij vervullen een belangrijke signaalfunctie en beschikken over waardevolle informatie op wijkniveau, die van belang is voor de opsporing en voor ketenpartners, zoals gemeenten. De G32 vraagt daarom te investeren in de wijkagenten, niet alleen in de kwantiteit, maar ook in de kwaliteit (via o.a. opleidingen en up-to-date voorzieningen bijvoorbeeld op het gebied van ICT), zodat zij nog beter dan nu kunnen voorzien in de behoefte van onze inwoners.

Het werk van de wijkagenten en dat van de opsporing gaan hand in hand. Ook de opsporing heeft een impuls, zowel in kwalitatief als in kwantitatief opzicht. Nu blijven namelijk nog te veel zaken liggen. Dat is niet uit te leggen, zo vindt de G32, aangezien gemeenten hun inwoners juist oproepen om alert te zijn, signalen door te geven en aangifte te doen bij de politie als ze slachtoffer zijn van een misdrijf.

Meer ruimte voor lokaal maatwerk

Met de vorming van nationale politie en de bijbehorende reorganisatie is er een knip gekomen tussen gezag en beheer. Burgemeesters zijn en blijven verantwoordelijk voor de lokale openbare orde en veiligheid, maar het Rijk is verantwoordelijk om de politie zodanig uit te rusten dat die ook in staat is om dat te doen wat lokaal nodig is. In het plan voor de herijking van de nationale politie (augustus 2015) staat dat er een noodzaak is om meer ruimte te maken voor lokaal maatwerk. De politie is nu niet altijd in staat om adequaat, snel en flexibel in te spelen op lokale omstandigheden. De G32 roept op om binnen de kaders van de nieuwe politiewet meer ruimte te bieden voor lokaal maatwerk, zodanig dat het beheer dienend is aan het gezag.

Versterk de ketenaanpak

Lokaal veiligheidsbeleid vraagt om een goede samenwerking binnen de gehele veiligheidsketen. Dat krijgt al op verschillende manieren vorm, bijvoorbeeld via de veiligheidshuizen, een werkwijze die volgens de G32 erg succesvol is met name in de aanpak van complexe en meervoudige casuïstiek.

Een succesfactor in een goede samenwerking is onder andere inzichten die ontstaan uit een analyse van allerlei informatie, via wijkagenten of opsporing, via zorg en welzijn of onderwijs. Nu zijn er nog te veel belemmeringen om informatie goed met elkaar uit te wisselen, doordat systemen niet goed met elkaar communiceren of doordat er wettelijke belemmeringen zijn. Daarom roept de G32 op tot een verruiming van mogelijkheden om informatie te delen of te koppelen.

Tevens verzoekt de G32 om de bevoegdheden van burgemeesters te verruimen, zodanig dat zij meer dan nu kunnen doorpakken in situaties waarbij het risico voor de openbare orde groot is. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de aanpak van verwarde personen.

9. Vitale binnensteden

Binnensteden staan onder druk. Bijzondere aandacht is de komende jaren nodig voor de veranderende detailhandelsstructuur en de gevolgen die dit heeft voor onze binnensteden. We moeten ondernemers kansen geven de binnenstad opnieuw uit te vinden. Goed functionerende binnensteden zijn essentieel voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat en daarmee voor een goed functionerende stedelijke en regionale economie. Met het sluiten van de Retaildeals hebben we een goede start gemaakt, er is nog veel werk aan de winkel.

Agenda:

1. Uitvoering Retailagenda en Retaildeals
2. Ruimte voor ondernemen in de binnensteden
3. Regionale aanpak winkeloppervlak

Toelichting

Kansen en knelpunten uit Retaildeals en Retailagenda

Winkelmeters in binnensteden staan onder druk. Leegstand in binnensteden is het gevolg. Om een antwoord te kunnen bieden tegen deze ontwikkeling heeft Minister Kamp een Retailagenda opgesteld en inmiddels met meer dan 80 gemeenten een Retaildeal gesloten. Van gemeenten wordt verwacht dat zij een visie en actieplan met duidelijke keuzes over weerbare en kwetsbare gebieden opstellen. Wat we als G32 voor ogen hebben is om ervaringen bij de uitvoering van visie en actieplan bij gemeenten in kaart te brengen. Wat kan de rol van de gemeente zijn in het stimuleren van vitale binnensteden? Wat zijn maatregelen en instrumenten die werken en tegen welke knelpunten lopen gemeenten aan? Graag gaan we over resultaten van de Retaildeals met het Rijk in gesprek om samen te kunnen bepalen wat werkt en wat aan aanvullende instrumenten en beleid op de agenda dient te komen.

Ruimte in regelgeving die economische ontwikkeling beperkt

Detailhandel is en blijft de belangrijkste trekker van de Binnenstad. Maar ook andere sectoren doen het steeds beter. De bezoeker komt naar de binnenstad omdat daar wat te beleven valt en maakt daarbij graag gebruik van het aanbod aan horeca, cultuur, evenementen en de markt. De binnenstad weet zich aan te passen aan veranderingen in de maatschappij en gemeenten willen dit veranderingsproces zoveel mogelijk ondersteunen. Gemeenten lopen aan tegen regelgeving die economische ontwikkeling beperkt. Denk daarbij alleen al aan beperkingen door de huidige Drank en Horecawet die nieuwe ontwikkelingen in binnensteden als functiemenging en “blurring” in de weg staan. Ook het huidige RO-instrumentarium staat flexibiliteit in de weg. De steden willen de ruimte om een vitale binnenstad mogelijk te maken. Hierbij is lokale afwegingsruimte noodzakelijk.

Sterke winkelmeters nog verder versterken, zwakke meters beperken

Terwijl omzetcijfers in de retailsector teruglopen, is het aantal meters winkeloppervlak de afgelopen tien jaar alleen maar toegenomen. Het Rijk wil graag dat gemeenten er voor zorgen dat het aantal vierkante winkelmeters terug wordt gebracht en overbodige plancapaciteit wordt geschrapt. Dit vraagt echter om een zorgvuldige aanpak, die er voor zorgt dat sterke winkelmeters sterker worden, het met mate toevoegen van nieuwe meters en functieverandering van gebieden waar winkelmeters onder druk staan. De steden willen een regionale afstemming, ruimte om regionale afwegingen te kunnen maken, en mogelijkheden om de regio aan regionale afspraken te kunnen houden.

10. Steden aan de slag met energietransitie.

Zeventig procent van de Nederlanders leeft en woont in de grote steden. Het overgrote deel van de bestaande woningvoorraad waarvoor energie maatregelen nodig zijn, ligt in onze steden. De G32 gemeenten spelen een cruciale rol in de energietransitie. We weten inmiddels dat ondanks alle goede bedoelingen de transitie om in 2050 klimaatneutraal te zijn niet lukt met de bestaande praktijk. De steden hebben de afgelopen 10 jaren en langer op allerlei manieren burgers en bedrijven gestimuleerd en gefaciliteerd om belangrijke verduurzamingsstappen te zetten. Daar zijn prachtige voorbeelden uit voortgekomen zoals grote energiecoöperaties. Maar dat is absoluut niet voldoende. We hebben domweg de tijd niet tot 2050 op dit pad voort te gaan. Er zijn nu grotere stappen nodig. Om de transitie van de gebouwde omgeving te laten slagen moeten we in 2050 of eerder, collectief, grotendeels van het gasnet zijn afgekoppeld en een andere warmtevoorziening hebben gerealiseerd. We zijn er als steden klaar voor om met de uitfasering van het gas aan de gang te gaan. We vragen van onze Rijkspartners experimenteerruimte die het ons mogelijk maakt grote stappen te zetten. Deze zullen ingrijpend zijn maar netto niet leiden tot lastenverhoging.

Agenda

1. Komen tot regionale experimenteerruimte om de eerste wijken van het aardgas af te koppelen.
2. De energietransitie inzetten als drager voor stedelijke vernieuwing nieuwe stijl.
3. Doorvoeren van financieringsconstructies voor klimaatneutraliteit.
4. Het bedrijfsleven stimuleren om de overgang naar een circulaire economie te maken.

Toelichting

1. *Komen tot regionale experimenteerruimte om de eerste wijken van het aardgas af te koppelen*

In 2050 zal het laatste aardgas door ons net zijn gestroomd. Het aardgas wordt vanaf nu uitgefaseerd en de G32 gemeenten willen de eerste wijken van het aardgas afkoppelen. Daarmee krijgt het huidige vrijblijvende energiebeleid een meer dwingend kader. Dit verhoogt de urgentie bij bewoners, ondernemers en eigenaren van maatschappelijk vastgoed voor de aankomende energietransitie. Vanzelfsprekend pakken we dit op in samenwerking met de netbeheerders en willen we een structuur neerzetten om regionale plannen te maken. Het betreft een gezamenlijke zoektocht naar nieuwe balans.

- Geef de gemeente de mogelijkheid voor experimenteerruimte om de eerste wijken van het aardgas af te koppelen. Om de transitie te laten plaats vinden is een regelgeving ‘vanuit vertrouwen’ en zonder belemmeringen van belang. De G32 gemeenten bieden praktijkervaringen aan voor afstemming van herziening en verruiming van de bestaande wet- en regelgeving voor de energietransitie.
- De G32 vragen het Rijk om bestaande barrières op te blijven sporen en samen te werken aan het wegnemen ervan. Wegnemen van bestaande barrières kan bijvoorbeeld al door het invoeren van een Energieprestatievergoeding bij net niet Nul-Op-Meter renovaties voor corporaties, het mogelijk maken van gebouw-gebonden financiering particulieren, continuïteit van de salderingsregeling, het verruimen van de postcoderoosregeling en het beschikbaar stellen van financiële instrumenten.
- Om klimaatneutraliteit in een G32 gemeenten te realiseren, zijn investeringen in wind, zon en warmte noodzakelijk. Bij grillig overheidsbeleid blijven de investeerders weg. De gemeenten vragen van het Rijk een meerjarig en consistent duurzaamheidsbeleid om investeerders aan te zetten tot deze noodzakelijke investeringen. Bij dit duurzaamheidsbeleid geeft het Rijk de kaders

wat rond de energietransitie bereikt moet worden en is er ruimte voor gemeenten om hier met gerichte, op de lokale situatie afgestemde maatregelen, invulling aan te geven.

- Voor opschalen en versnellen is innovatie nodig, zowel technische als sociale innovatie. De G32 gemeenten zijn bereid om innovatie te begeleiden en te testen. Het Rijk wordt opgeroepen om de steden meer ruimte te geven om eigen innovatieve oplossingen toe te passen en regels, die dat nu nog in de weg staan, weg te nemen.

2. *De energietransitie inzetten als drager voor stedelijke vernieuwing nieuwe stijl*

Onderzoek toont aan dat grootschalige energiebesparing en opwek van duurzame energie in de woningvoorraad positieve neveneffecten heeft voor het economische en sociale domein. De energietransitie en specifiek de verduurzaming van de woningvoorraad geeft een impuls om in de wijk sociale cohesie te bevorderen en zo van onderop aan stedelijke vernieuwing bij te dragen. Zo kan de energietransitie een drager zijn voor stedelijke vernieuwing nieuwe stijl.

- Het is van groot belang dat financieel en fiscaal prikkels worden gegeven gericht op energie en duurzaamheid.

3. *Doorvoeren van financieringsconstructies voor klimaatneutraliteit*

Een gemiddelde G32 gemeente, die in 2030 klimaatneutraal wil zijn, ziet een investering van > € 20 mio/jaar tegemoet. Het gaat hierbij gedeeltelijk om een voorinvestering waarbij de kosten voor de baten uit gaan. De investeringen verdienen zichzelf gedeeltelijk terug, vaak via verschillende domeinen.

- De G32 gemeenten vragen het Rijk om samen te werken aan nieuwe financieringsconstructies die dergelijke voorinvesteringen mogelijk maken.

4. *Het bedrijfsleven stimuleren om de overgang naar een circulaire economie te maken*

Juist de steden hebben korte lijnen naar lokale bedrijven en kunnen in een samenwerking de omslag naar de circulaire economie (een economie zonder restafval) begeleiden. Waarbij de steden zelf het goede voorbeeld geven door de eigen inkoop circulair te maken.

- Het Rijk kan bedrijven stimuleren om de transitie naar circulair te maken. Nu zijn bedrijven terughoudend in het doen van de noodzakelijke investeringen ondanks de wetenschap dat investeringen zich op de lange termijn wel degelijk terug verdienen. Vandaar dat een impuls van het Rijk nodig is om bedrijven een prikkel te geven een omslag naar circulaire bedrijfsvoering in gang te zetten. Dit kan door het aanpassen van regelgeving en bijvoorbeeld door een instrumentarium te ontwikkelen zoals een revolverend fonds (investeringsfonds), waarmee bedrijven een injectie gegeven wordt om de omslag naar de circulaire economie te maken. Komt deze er niet, dan blijft de omvorming de komende jaren steken in voornemens en kunnen we niet de slagen maken die nodig zijn.